

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI.410.004.03.2019

Grzegorz Jędrzejczyk
Dyrektor
Szkoły Podstawowej im. gen. Stanisława Maczka
w Bliżynie
ul. Piaskowa 6, 26-120 Bliżyn

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/004 – Realizacja programu Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (OSE)

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa im. gen. Stanisława Maczka w Bliżynie (dalej: Szkoła), ul. Piaskowa 6, 26-120 Bliżyn.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Jędrzejczyk, Dyrektor Szkoły (dalej: Dyrektor), od 1 września 2017 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Józef Tomasz Nowak, Dyrektor Zespołu Szkół w Bliżynie, od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wykorzystywanie przez szkołę Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2016 r. do dnia zakończenia kontroli w 2019 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Agnieszka Olejarz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/45/2019 z 16 maja 2019 r. (akta kontroli str.1-3)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	<p>Infrastruktura teleinformatyczna Szkoły była wykorzystywana zgodnie z założeniami programu OSE. Dostarczone urządzenia zostały należycie odebrane i były użytkowane w Szkole.</p> <p>Na zajęciach lekcyjnych wykorzystywano cyfrowe materiały edukacyjne. Rada pedagogiczna została przeszkolona w zakresie wykorzystania materiałów cyfrowych w procesie nauczania. Przeprowadzono także warsztaty dla nauczycieli dotyczące tematyki bezpieczeństwa w sieci. Celem zapewnienia bezpiecznego użytkowania sieci OSE, w Szkole korzystano z usługi <i>Bezpieczeństwo OSE PLUS</i>.</p> <p>Stwierdzoną awarię łącza zgłoszono do <i>Operatora OSE</i> w sposób określony w umowie o świadczenie usług OSE. W czasie przerwy w dostawie Internetu przez <i>Operatora OSE</i> korzystano z usług podmiotu komercyjnego. Drugie łącze utrzymywane było w Szkole na wypadek awarii oraz do momentu uzyskania pewności, że wszystkie aspekty funkcjonowania Szkoły zabezpieczy sieć OSE.</p>
---------------------	--

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR	1. Wykorzystywanie przez szkołę Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej
Opis stanu faktycznego	1.1. Umowa o świadczenie usług telekomunikacyjnych w ramach OSE została zawarta z NASK ³ 18 września 2018 r. Do OSE Szkoła została przyłączona 26 lutego 2019 r.

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: ustawa o NIK

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

(akta kontroli str. 25-59, 75)

1.2. Do Szkoły, w związku z jej podłączeniem do OSE, dostarczono przełącznik sieciowy, który został zainstalowany w jednej z dwóch szkolnych pracowni komputerowych.

(akta kontroli str. 74, 78)

1.3. Przed uruchomieniem sieci OSE w Szkole doprowadzono okablowanie lokalnej sieci komputerowej (LAN) do punktu dostępowego umiejscowionego w szkolnej pracowni komputerowej. Szkoła nie poniosła z tego tytułu żadnych kosztów.

Dyrektor wyjaśnił: *Nie wystąpiła konieczność wymiany urządzeń IT, ponieważ 29 grudnia 2014 r. zamontowano w Szkole sześć urządzeń Access Point służących do bezprzewodowego dostępu do sieci Internet.*

(akta kontroli str. 4-15, 79, 80, 83)

Na 30 września 2018 r. w Szkole było 17 oddziałów szkolnych liczących łącznie 295 uczniów⁴.

W 2019 r.⁵ Szkoła wykorzystywała 66 komputerów⁶, z tego 34 stacjonarne (w tym dwa pełniące funkcję serwera) i 32 przenośne. Do sieci OSE podłączono 53 komputery⁷, z tego 39 z lat 2006-2015⁸ i 14 z lat 2016-2019.

Dyrektor wyjaśnił, że podłączone do sieci OSE urządzenia z lat 2016-2019 zapewniają dostateczne korzystanie z jej zasobów i pozwalają na duży komfort pracy, pozostałe ze względu na rok produkcji (lata 2005-2015) wymagają wymiany. Gmina Bliżyn 16 lipca 2018 r. zawarła z Województwem Świętokrzyskim umowę o partnerstwie na rzecz realizacji projektu „Szkolne Pracownie Internetowe Województwa Świętokrzyskiego” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa 7 – Sprawne Usługi Publiczne, Działanie 7.4 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej”. W ramach tego projektu w Szkole zostanie utworzonych 11 stanowisk komputerowych. Zgodnie z tą umową zakończenie realizacji rzeczowej projektu miało nastąpić w IV kwartale 2018 r. Termin ten został jednak przesunięty do 30 września 2019 r.

Dyrektor wyjaśnił, że *szkoła będzie starała się o zabezpieczenie środków finansowych na zakup nowego sprzętu w roku budżetowym 2020.*

(akta kontroli str. 83, 89-102)

1.4. Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że przedstawiciel Operatora OSE⁹, uruchamiając sieć OSE w Szkole, przeprowadził test prędkości łącza i instruktąz użytkownika w zakresie instalacji certyfikatów SSL oraz sprawdził dostępność usług dotychczas działających w Szkole. Prędkość łącza OSE podczas testu była mniejsza niż 100 Mb/s. Fakt dokonania tych czynności nie został udokumentowany.

(akta kontroli str. 83, 108)

1.5. Szkoła, w ramach dostępu do Internetu w sieci OSE, korzysta z bezpłatnych usług¹⁰ ochrony przed szkodliwym oprogramowaniem oraz ochrony użytkownika

³ Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy z siedzibą w Warszawie.

⁴ 33 z oddziałów zerowych, 421 z klas 1-8 szkoły podstawowej i 49 z klas gimnazjum.

⁵ Stan na 27 maja 2019 r.

⁶ Nie uwzględniono 12 nieużywanych komputerów stacjonarnych, które zostały zakupione w 2005 r., 2006 r. i 2008 r., w tym jednego niesprawnego.

⁷ Nie podłączono 13 komputerów stacjonarnych z 2016 r. znajdujących się w jednej z dwóch pracowni komputerowych, dla których usługa dostępu do Internetu została zapewniona przez sieć komercyjną.

⁸ 18 z nich zostało zakupionych w latach 2006-2010.

⁹ Operatorem OSE jest NASK.

¹⁰ Usługi bezpieczeństwa OSE nie obejmują ochrony działania sieci LAN w szkołach, a tylko komunikację sieci LAN z siecią Internet.

OSE przed dostępem do treści potencjalnie niebezpiecznych. Ponadto wszystkie komputery szkolne zostały wyposażone w oprogramowanie *Arcabit Bezpieczna Szkoła* zapewniające ochronę przed wirusami i zagrożeniami z sieci. Na komputerach znajdujących się w pracowniach komputerowych zainstalowano również program *Opiekun Ucznia w Internecie* zabezpieczający uczniów przed dostępem do niewłaściwych treści zamieszczanych w sieci Internet.

(akta kontroli str. 83, 84, 104-106)

1.6. Koordynatorem OSE w Szkole jest Dyrektor, natomiast Technicznym Reprezentantem Szkoły – jeden z nauczycieli.

Dostarczana przepustowość – jak wyjaśnił Dyrektor – jest wystarczająca do w miarę poprawnego i podstawowego korzystania z sieci Internet, czyli przeglądania stron internetowych, ściągania i oglądania zdjęć oraz filmów o niewielkich rozmiarach. W przypadku równoczesnego korzystania przez wielu użytkowników występują dość duże opóźnienia w przesyłaniu danych.

Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że na drugi dzień po podłączeniu komputerów do OSE pojawiły się problemy z bezprzewodowym dostępem do Internetu, a w kolejnych dniach z żadnego komputera w Szkole¹¹ nie można było połączyć się z siecią Internet poprzez OSE. Sytuacja ta została zgłoszona do Operatora OSE telefonicznie 13 marca 2019 r. Awarię usunięto dopiero 17 maja 2019 r. Informacje o powyższych terminach Szkoła uzyskała telefonicznie od pracownika OSE. Szkoła nie prowadzi rejestru zgłoszeń problemów w działaniu sieci OSE. W przerwie dostępu do Internetu poprzez sieć OSE Szkoła korzystała z komercyjnego łącza internetowego. Kolejnych zgłoszeń problemów w działaniu sieci OSE, w związku z przerwami w dostępie do Internetu oraz niską przepustowością łącza sieci OSE (35-40Mb/s), dokonano 21 i 23 maja 2019 r. za pomocą poczty elektronicznej. Dyrektor wyjaśnił: *Nadal są trudności z dostępem do Internetu za pomocą łącza OSE. Aby korzystać z Internetu musimy często wykonywać reset urządzenia. Internet działa poprawnie przez około godzinę po restarcie, później jest czasami tylko Wi-Fi a przeważnie żaden komputer nie może połączyć się z Internetem.* Dyrektor wyjaśnił również, że *do tej pory szkoła nie informowała Operatora OSE o obniżonej przepustowości łącza OSE w stosunku do zamówionej prędkości. Ponieważ usługa ta jest w szkole bardzo krótko i ciągle są awarie nikt o tym nie pomyślał. Technik, który podłączał szkołę do sieci zaraz po jej podłączeniu wykonał Speed Test (test prędkości) na komputerze stacjonarnym i laptopie znajdujących się w pracowni nr 22. Test na żadnym z urządzeń nie wykazywał 100Mb/s. Były to osiągi dużo mniejsze.*

(akta kontroli str. 45, 84, 107-113)

W dniach 23, 27-29 i 31 maja oraz 3 i 5 czerwca 2019 r. kontroler NIK przeprowadził test prędkości łącza sieci OSE. Pierwszego dnia testów prędkość pobierania wynosiła 34.14 Mb/s, a prędkość wysyłania 6.31 Mb/s, drugiego odpowiednio: 86.53 Mb/s i 48.54 Mb/s. W kolejnych dniach prędkość pobierania i wysyłania była wyższa niż 90 Mb/s, lecz nie osiągała prędkości zamówionej, tj. 100 Mb/s. 5 czerwca 2019 r. sprawdzono również częstotliwość przerw w dostępie do Internetu poprzez łącze sieci OSE. W tym dniu wystąpiły dwie takie przerwy. Dostęp do sieci został przywrócony po zresetowaniu przełącznika (switcha).

(akta kontroli str. 114-121)

1.7. Dostęp do sieci OSE umożliwiono w całym budynku szkoły poprzez łącze stałe (na 17 komputerach stacjonarnych, w tym 13 znajdujących się w sali komputerowej nr 22) oraz bezprzewodowo (na pozostałych szkolnych komputerach

¹¹ W tym z komputerów podłączonych do sieci za pomocą łącza stałego.

stacjonarnych¹² i przenośnych oraz urządzeniach mobilnych będących własnością nauczycieli). Bezprzewodowy dostęp do sieci umożliwiają zainstalowane w Szkole urządzenia Access Point (ogółem siedem, w tym jedno zamontowane przez Beneficjenta POPC¹³ w związku z podłączeniem Szkoły do OSE).

Każdy z nauczycieli ma stały dostęp do sieci OSE. Uczniowie mogą korzystać z tej sieci – jak wyjaśnił Dyrektor – *na szkolnych komputerach w celach dydaktycznych (za zgodą lub na polecenie) nauczyciela, gdy wymaga tego proces edukacyjny, na przykład podczas wyszukiwania potrzebnych informacji, czytania tekstów, korzystania z e-podręczników.*

Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że uczniowie nie mają możliwości korzystania z sieci OSE na prywatnych urządzeniach mobilnych. Decyzja ta została podjęta przez Radę Pedagogiczną i Radę Rodziców ze względu na duże ryzyko uzależnienia od Internetu, gier komputerowych itp.

(akta kontroli str. 78-80, 84)

1.8. Szkoła nie była informowana o możliwościach wykorzystania sieci OSE. Informacje te – jak wyjaśnił Dyrektor – uzyskiwano ze strony internetowej ose.gov.pl. W dniu 23 maja 2019 r. Szkoła otrzymała od NASK (drogą elektroniczną) zaproszenie na I Kongres Edukacyjny NASK „OSE – Świat Możliwości”. Nauczyciele nie wzięli udziału w tym spotkaniu ze względu – jak wyjaśnił Dyrektor – *zbliżającą się klasyfikację uczniów.*

(akta kontroli str. 84, 86, 211)

Nauczyciele korzystają z różnych materiałów edukacyjnych (m.in. plansze edukacyjnych, kart pracy, filmów dydaktycznych, flipbooków, multibooków, testów online, sprawdzianów) udostępnianych na portalach wydawnictw Nowa Era www.dlanauczyciela.pl, WSiP www.wsipnet.pl¹⁴, GWO www.gwo.pl i Pearson www.pearson.pl oraz portalach i serwisach edukacyjnych np. www.edukacja.edux.pl, www.ucze.pl, www.scholaris.pl, interkl@sa.pl, www.profesor.pl. W pracy dydaktycznej wykorzystują również informacje i materiały (m.in. filmy, piosenki, szablony, prezentacje multimedialne) z ogólnodostępnych stron internetowych np. www.youtube.com, pl.wikipedia.org i www.szkolneinspiracje.pl oraz płyt CD załączonych do podręczników szkolnych. W marcu 2019 r. cyfrowych materiałów edukacyjnych używali nauczyciele prowadzący m.in.: wychowanie przedszkolne, edukację wczesnoszkolną, zajęcia z języka polskiego, matematyki, fizyki, techniki, informatyki, muzyki, plastyki, biologii, religii, chemii, języka angielskiego i historii, wychowawcy klas na godzinach wychowawczych oraz nauczyciele na świetlicy szkolnej. Do prezentowania cyfrowych materiałów edukacyjnych Szkoła wykorzystuje tablice i monitory interaktywne oraz rzutniki.

Dyrektor wyjaśnił, że ze względu na krótki okres pracy z siecią OSE nauczyciele dopiero zapoznają się z materiałami zamieszczonymi na stronach ose.gov.pl i akademia.nask.pl. Na radzie pedagogicznej, która odbyła się 23 maja 2019 r., przekazane zostały nauczycielom informacje o bazie materiałów edukacyjnych zamieszczonych na tych stronach.

(akta kontroli str. 84, 85, 122-134)

1.9. Jedna ze szkolnych pracowni komputerowych jest podłączona do komercyjnego łącza internetowego. Umowa na usługę dostępu do sieci Internet z maksymalną szybkością transmisji danych do 20 Mb/s – jak wyjaśnił Dyrektor – wygasa 28 sierpnia 2019 r. i po tym terminie wszystkie stanowiska komputerowe

¹² Za wyjątkiem komputerów w sali komputerowej nr 23.

¹³ Program Operacyjny Polska Cyfrowa.

¹⁴ WSiPnet zapewnia uczniom i nauczycielom dostęp do interaktywnych ćwiczeń i e-podręczników WSiP.

w powyższej pracowni zostaną podłączone do sieci OSE. Miesięczny koszt świadczonej usługi dostępowej wynosił 58,47 zł.

Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że z sieci komercyjnej korzystano podczas przerw w dostępie do sieci OSE.

(akta kontroli str. 85, 135-144)

1.10. W 2013 r. 35 z 38 nauczycieli zatrudnionych w Szkole (92,1%) wzięło udział w projekcie „Zamknijmy Epokę Kredy i Gąbki w województwie świętokrzyskim”, którego celem było zwiększenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli z terenów wiejskich w zakresie nowych metod nauczania z wykorzystaniem Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych. Szkolenie trwało 80 godzin lekcyjnych. W 2017 r. przeprowadzono w Szkole warsztaty z zakresu programowania i gamifikacji¹⁵, w których uczestniczyło 29 z 38 nauczycieli (76,3%). W 2018 r. dwóch nauczycieli uczestniczyło w szkoleniu „e-Pracownie województwa świętokrzyskiego”, którego celem było zapoznanie uczestników z możliwościami wykorzystania w dydaktyce nowoczesnych narzędzi i środków informatycznych. W I połowie 2019 r. w Szkole odbyły się dwa szkolenia:

- 1) „Podstawowe kroki w tworzeniu własnych materiałów na lekcje z tablicą interaktywną” obejmujące wykorzystanie narzędzi cyfrowych w nauczaniu przedmiotowym oraz wykorzystanie internetowych zasobów dydaktycznych w pracy z tablicą interaktywną. W szkoleniu tym wzięło udział 32 z 38 nauczycieli zatrudnionych w Szkole (84,2%);
- 2) „Uzbrojony w wiedzę – Bezpieczeństwo uczniów w sieci”, w którym wzięło udział 31 nauczycieli (81,5%).

Ponadto w 2019 r. dwóch nauczycieli wzięło udział w kursie doskonalącym „Tworzenie testów i ćwiczeń interaktywnych za pomocą narzędzi ICT”. Zakres tematyczny tego szkolenia obejmował: wykorzystanie cyfrowych programów i aplikacji wspomagających nauczanie oraz dydaktycznych serwisów internetowych, wykorzystanie w nauczaniu e-podręczników bądź e-zasobów/e-materiałów dydaktycznych oraz przekazywanie praktycznych umiejętności dotyczących przygotowania lekcji z wykorzystaniem e-podręczników i e-zasobów.

Dyrektor wyjaśnił, że we wrześniu 2019 r. planuje przeprowadzenie szkolenia dotyczącego wykorzystania w dydaktyce cyfrowych zasobów edukacyjnych, w szczególności dostępnych na stronach ose.gov.pl i akademia.nask.pl.

(akta kontroli str. 85, 145-184)

1.11. W związku z uruchomieniem sieci OSE szkoła nie otrzymała materiałów szkoleniowych. Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że Szkoła wykorzystuje materiały szkoleniowe umieszczone na portalu ose.gov.pl i akademia.nask.pl.

(akta kontroli str. 85)

1.12. Wraz z podłączeniem Szkoły do OSE – jak wyjaśnił Dyrektor – doszło do zmian w zakresie szybkości otwierania stron internetowych i pobierania cyfrowych materiałów edukacyjnych. Dzięki usłudze Bezpieczeństwo Plus OSE zwiększyła się jakość bezpieczeństwa sieciowego. Nauczyciele wcześniej wykorzystywali zasoby internetowe potrzebne do realizacji zajęć dydaktycznych, jednak dzięki programowi OSE uzyskali dostęp do multimedialnych materiałów edukacyjnych zamieszczonych na stronach ose.gov.pl oraz akademia.nask.pl.

(akta kontroli str. 211)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

¹⁵ Wykorzystywanie zasad gier komputerowych w procesie dydaktycznym.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce,   czerwca 2019 r.

Kontroler
Agnieszka Olejarz
Główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Wicedyrektor
Tadeusz Mikołajewicz

.....
podpis

.....
podpis